

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Christ. Francisci Paullini, Ferrariâ-Thuringi, Rerum Et
Antiquitatum Germanicarum Syntagma**

Paullini, Christian Franz

Francofvrti ad Moenvm, 1698

Venerando Lectori Vitam Et Prosperitatem!

urn:nbn:de:hbz:466:1-44860

VENERANDO LECTORI VITAM ET PROSPERITATEM!

Uam augusta Majestas *Historiae* sit, omnium Artium & Scientiarum *Regina*, notum est constatque inter omnes. *Sceptrum* Ejus oculatum ipsi coronati Vertices adorant. *Pupilla* enim prudentiae est. *Immota* sedet: ne nescias *constantiam* & *equitatem* Illius. A nullo siquidem pravo affectu vel dextrorsum, seu laevorsum flectitur ἀπὸ δεξιῶν; sed medium beata tenet semper, pulcherrimae virtuti, quae latere nescit, fideliter addicta. Si quis hoc robore animi est, atque hac indole virtutis ac continentiae, ut respuat omnes voluptates, omnemque vitam suam cursum in labore corporis atque in animi contentione conficiat: quem non quies, non remissio, non aequalium studia, non ludi, non convivium delectent; nihil in vita expetendum putes, nisi quod cum laude & honore & cum dignitate conjunctum, hunc divinis quibusdam bonis instructum atque ornatum puto. (a) Laurum amat, venustissimum emblemata suum. Exstantiora enim boni Historici munera, mysteria & ornamenta in felici hac arbore, pietatis putam, castitatis, utilitatis, amoenitatis, imò aternitatis. Codex ejus laborem & candorem spirat. Vigilantiâ quippe & fidelitate cuncta agit feliciter. Cum igitur, monente Cajo Sallustio Crispo, (b) omnes homines, qui sese student praestare ceteris animantibus, summam ope niti deceat, ne vitam silentio transigant veluti pecora, quae Natura prona & ventri obedientia finxit, utique φιλοπονίας meam dextrè interpretaberis. Callicrates, quò nemo praestantior in castra ad Plataeas venerat, sagittâ per latera ictus, postquam

(a) Cic. pro M. Caelio. (b) de conjurat. Catilin. c. p.

postquam cum aliis pugnantibus exportaretur, sese morientem miserabatur, inquit: *non sibi dolere, quod pro Gracia periret*, καὶ ὅτι ἐκέρχισατο τῆ χειρὶ, καὶ ὅτι ἐδέρῃσι οἱ ἀπὸ δαδεργμένων ἔργων ἐαυτῷ αἴτιον προσδουλομένη ἀποδέξασθαι, *quod nihil manu esset usus, nullamq; operam navasset dignam se, & suam navandi cupiditate.* (c) *Contra Epaminondas, accepto lethali vulnere, id unum à circumstantibus requisivit, num cadenti sibi scutum ademisset hostis? Quod ut servatum audit, allatumque, velut laborum gloriæque socium, osculatus est. Iterum quæsit: veri vicissent? ut audivit, Thebanos. Bene, ait, se res habet: satis vixi, invictus enim morior. Sicque, ferro extracto, vel gratulabundus patriæ, confestim exspiravit.* (d) *Trahimur omnes laudis studio, & optimus quisque maximè gloriâ ducitur. Illi ipsi Philosophi etiam in istis libellis, quos de contemnenda gloria scribunt, nomen suum inscribunt, ac in eo ipso, in quo prædicationem & nobilitatem despiciunt, predicari se ac nominari volunt.* (e) *Ecquis enim tantos labores diurnos nocturnosq; domi militiæq; susciperet, si iisdem finibus gloriam suam, quibus vitam suam, esset terminaturus? sed optimi cujusq; animus maximè ad immortalem gloriam nititur.* (f) *Bellè autem catèque S. Bernhardus: (g) Sunt, qui scire volunt eo tantum fine, ut sciant, que turpis curiositas est. Et sunt, qui scire volunt, ut scientiam suam vendant; verbi causâ pro pecunia, pro honoribus, & hic turpis quæstus est: & sunt, qui scire volunt, ut sciantur ipsi, & hæc turpis vanitas est; sed sunt quoq; qui scire volunt, ut ædificent, & hæc caritas est; & sunt, qui scire volunt, ut ædificentur, & hæc prudentia est. Ego scire studeo, ut ædificem simulque ædificer; ideoque ex eorum numero me cum S. Augustino (h) profiteor, qui scribunt proficiendo, & scribendo proficiunt. Interim me multa ignorare, & multa etiam atque etiam mihi discenda esse, cum Tullio (i) ingenuè fateor. Comûnis patriæ nostræ Rerum & Antiquitatum fasciculum hîc prom'o, variis memorabilibus conditarum. Profunt, delectant, erudiunt. Atat! clamat forsân non-nemo, periculosum alex opus tractas, incedisque per ignes dolofo cineri*
suppo-

(c) Herodot. L. IX. c. 71. (d) Justin. L. VI. c. 8. Nep. in Epamin. c. 9. (e) Cic. pro Archia. (f) in Caton. maj. (g) super Cantic. serm. XXXVI. (h) epist. 7. (i) III. Tuscul.

suppositos. (k) Ego autem cum *Ennio* meo, dum clavum rectum teneam, navimque gubernem, dicat quisque de me, quid voluerit.

no pōit *Vicit amor patriæ, studiique immensa cupido.*

Videant hæc *Theologi*, quæ Ecclesia variis in locis creverit & succre-
verit, quod primordium & finis, seu translatio, hujus & istius fuerit;
quanto studio *Pii* Majores *œnobia*, *facella*, *oratoria*, & *Xenodochia*
passim condiderint, quantas *eleemosynas* ad ea tulerint, quàm acriter
pro aris & focis pugnaverint, quàm intrepidè, *DEO* sic volente, *boni*
Pastores animas pro ovibus suis posuerint, quàm grato animo *Benefacto-*
res & *Nutritios* suos *Posteritati* commendaverint, ut de *sacris* *profanisq;*
Variorum Scriptis nihil addam. Videant hæc *Rerum Politicarum cupidi*
varia loca & *Gentes extinctas*, quæ sanè in tenebris titubantibus facem
aliquando accendent. Excutiant chartas, passim fidâ manu innexas, in
bivio hærentes nonnunquam, & *Bonum* fortè clamabunt *factum*! *Nemo*
aut *ſ**Citi*, vel *Consiliarii* gradu, seu munere dignus est, qui non *historias* *pru-*
denter calleat, pulchrè id probante *Consultissimo Viro*, *Vvinckelmanno*
nostro, *J**C**to* & *Historico*. (k) *Domus Consiliarii Principis Oraculum* est,
à quo, tanquam ab *Apolline* quodam, *responsa publica* postulantur: *cujus*
januam *ingens* semper *turba Magnatum* frequentat, & qui *dubii ac incerti*
rerum ad eum accedunt, acceptis, veluti à *DEO* quodam, *responsis*, *certi &*
firmi revertuntur. (l) Cùm verò sola *Historia oculus prudentiæ* sit, nullibi
sanè catum mihi ostenderis vel *J**C**tum*, seu *Consiliarium*, *historias* qui
nesciat, cunprimis *patriæ*, seu *regionis suæ*, in qua vivit. Quam *Leoni*,
Principi futuro, *Basilii* Pater jam *Princeps* seriò commendaturus aiebat:
per *historias Veteres* *ire ne recusa*. *Ibi enim reperies sine labore, quæ alii cum*
labore collegerunt; atq; illinc hauries & bonorum virtutes, & improborum
vitia; vitæ humanæ varias mutationes, & rerum in ea conversiones,
mundi hujus instabilitatem, & impiorum præcipites casus: & ut verbo
complectar, malorum facinorum pœnas, & bonorum præmia, quorum illa
fugies, ne in Justitiæ divinæ manus incidas: hæc amplecteris, ut præmiis, quæ
ea comitantur, potiaris. *Alexander Severus* Imperator, quoties consilio opus
erat, *Eruditos* adhibuit, eos maximè, qui *historiam* nôrant, requirens, quid

): (3 in

(k) Hor. L. II. od. 1. (k) L. IV. notit. vet. Westfal. c. 2. num. 3. (l) M. J. Ern. Gerhard. in prolog. dissert. de Consiliariis. Jen. 16:

in talibus causis, quales in disceptatione versabantur, Veteres fecissent. *Mortuos Consiliarios*, i. e. Historiarum Monumenta unice amabat *Alfonsus*, Rex Arragonum, quia ab his *sine metu, sine gratia* de iis, quæ maximè cupiebat, certior reddebatur. (m) *Universa Jurisprudencia historia* est, de variis variarum Rerump. legibus. Tolle notitiam Romanæ urbis, & jam magna *Digestorum* pars peribit. Tolle *Solem*, & diem spera: remne *historiam*, & *Actum* age. (n) Videant heic *ἱστορίων παιδεία* saluberrima *ἰστορίων*, experimenta sublimiori scrutinio digna. Videant *Philosophi*, & ceteri *Eruditi*, selectas & curiosas observationes, *Physicas* & *Mathematicas* passim insperfas, rariora chronica, & alia scripta, auro mihi, si haberem, longè cariora. Etenim *nihil earum rerum scire, quæ antequam nascerentur facta sunt, hoc est semper esse puerum: cognoscere verò res gestas memoria veteris, ordinem tenere Antiquitatum, exemplorumq; habere notitiam, decorum, laudabile, ac propè divinum est.* (o) Ubi hoc vel istud opusculum acceperim, in limine cujusque candidè dixi. Diversa olim perlustravi Monasteria, & alia loca, chartasque eorum vetustiores fidè sedulàque manu excussi, cupidus Rerum Germanicarum Inquisitor. Et, quorsum diffitear? fortuna ubique aspiravit labori. Quò enim minimè credidi gurgite, piscis erat. At *pusilla* sunt: vah! annon tota *Natura* à minori ad majus lentè festinat. Pulchrè & nervosè *Seneca*: (p) *nunquam parum est, quod satis est: nunquam multum est, quod satis non est.*

*Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas,
sub qua nunc recubas arbore, virga fuit.*

Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo:

quæq; venit, multas accipit, amnis, aquas. (q)

Si probaverit æquus prudensque Lector hoc meum studium, Bono cum Deo plura spondeo. Vix quaternio est qui *Pagos* aliquot Saxoniarum monstrat, jussu Amici festinanter adjectus, mox autem in justum excreverit Commentarium. In codicillo isto affertur pagus *Pagelose*. In *Losa* (scripseram ego) *situm erat prædium Losa* &c. Quæ verba cum *CL. Meibornio* ex *Henrici IV. Imp. diplomate* (r) decerpsi. Dubium enim,
an

(m) Panorm. L. III. de Reb. gest. Alfonsi & Æn. Sylv. de dict. Alfonsi. (n) Winckelman. in præfat. Cæsareologiæ, (o) Cic. L. II. de Orat. (p) epist. 119. (q) Ovid. L. II. art. am. p. m. 234. (r) chron. Mindenl. annex. ap. Pistor. p. 746.

an *Pagelose* (non *Pagolosa*) peculiaris pagus fuerit. Sic tamen scribitur in literis *Gunzelini de Luchtering* in festo S. Michaëlis Archangeli AD. MXLVIII. ubi distinctè mentio fit trium jugerum in pago *Pagehlohs*. Sed ego pro vitio Scribentis habeo. In literis verò AD. MLXII. in festo S. Nicolai datis *Comes de Eversten Otto* meminit unius mansi cum dimidio in pago *Lusaba*, qui idem est cum *Losa*. Quæ verba si apposita fuissent, Lectori mihiq; gratum foret. Parva & abjecta videntur chronica *Stederburgense*, *Corbeense*, *Hamelense*, & alia, à CL. *Meibomio* edita, bonæ tamen frugis plena sunt. Promisit *Freherus* chronicon *Heydelbergense*, vix quatuor paginas excedens, (f) id tamen haud temnet elegans Antiquitatum Germanicarum studiosus. Primus Annus *Ephemeridum Physico-Medicarum*, à Naturæ-Curiosis in Germania primum editus in 8°. tres saltem observationes continebat, *Bartholinianam*, *Wepferianam* & *Seegerianam*, mox autem in 4°. (ut loquuntur) recusus & auctus CLX. dabat cum plausu universæ Europæ. Dixerim ego cum *Thyrsi Maroniano*: (t)

Nunc te marmoreum pro tempore fecimus; at tu,
si fetura gregem suppleverit, aureus esto.

Sed *levia* sunt inspersa plurima & *futilia*. Boni isti Viri sibi scripserunt, non mihi, nec tibi, nec orbi. Quid? quod aliquando nobilitatem dare voluerunt, ut *Alexander*, ignobilibus locis. Sunt, fateor, bonis mista mala. Sed monstra tu mihi aristas sine lolio? Ecclesiam sine spinis? hominem sine nævo? ruspere potius cum gallo, & fortè unionem in ipso *stercore* reperies. At *Monachi sunt*, quorum pennis *cristas erigis*: ita, plerique *coenobitæ* aut *Clerici* fuere, (quis inficiabitur?) sed non *gurguliones* monastici, ignorantæve *Candidati*, verùm boni & industrii Viri. *Nemo omnino negligendus est*, in quo aliqua virtutis significatio appareat. (u) Nisi *Monachi*, cum primis *Benedictini*. Res Germanorum in membranis suis reliquissent, quantillum nobis de iis constaret? Nunquam igitur concoquere potui, si convitiis agere voluerint ignorantes, ingratiq; blaterones. Dedere nobis *Joannes Pistorius*, *Marquardus Freherus*, *Henricus Meibomius*, *Simon Schar dius*, & alii, perenni memoriâ digni, Illustres Scriptores antiquos *Rerum Germanicarum*, qui tamen omnes ferè aut *Monachi*, vel *Clerici* fuere. Sincerè *Cicero*: (w) *Præstantes Viri nunquam tanta conati essent, qua ad Posteritatis memoriam*

(f) Vid. P. II. Orig. Palat. c. 20. (t) eclog. VII. v. 35. seq. (u) Cic. L. I. Offic. (w) in *Caton. maj.* num. 82.

moriam pertinerent, ni animo praevidissent, posteritatem ad se pertinere posse. Nonne melius multò fuisset, otiosam aetatem & quietam sine ullo labore & contentione traducere? sed nescio, quomodo animus erigens se ad posteritatem semper ita prospicit, quasi cum excesserit e vita, tum demum victurus sit. Ceterum alii laudant, alii culpant stilum in chronico Mindensi &c. tolerabilem, & epigrammata satis nitida. Num aliquis lectiones suas iis interpolaverit, & MSta ista, quoad rancida & asperiora verba, aliquando limatit, poliverit, rursusque describi curarit, vix inficiari ausim. Equidem epitaphia & carmina in chron. Huxariensi &c. recentiora videntur, & ab Erudito Lectore innexa. Singula tamen nunquam visa, ideoque fortè haud ingrata. Nec turberis, velim, quòd titulus istius chronici asserat, Alberti Fryschmeds disticha esse in effigies Episcoporum Mindensium, egoque in praeloquio Rodocum Witzflor autorem fecerim. Composuit ea Witzflor, Fryschmed publicavit. Prudenti pauca! Errata etiam in fine notata ipsemet emendabis. Quòd in Hist. Isenae. (x) Ottonis III. Imp. monumentum, Augustae Vindelicorum in Summa & de servatum, contractius & summatim exhibuerim, ideo feci, quia id ante me Daniel Praschius (y) integrum dedit, Eruditis minimè ignotum. Interim, cum, Sophoclis iudicio, *ὄρω ἐχθρῶν πολλὰ μανθάνουσιν οἱ σοφοί*, nec invidos meos reformidabo unquam. Sapienter Epictetus: (z) si quis nunciarit, quendam tibi maledicere, ne refuta, quae dicta sunt, sed responde, eum nescisse cetera tua vitia; nam aliqui illa sola non dicturum fuisse. Hisce vale, Venerande Lector, & ambula ἀνεπιβίως: (a) *ἄδραν δὲ τὸ τέλος ἡγήσιν*. (b) Scripsi Ferraria Thuringorum d. IX. Mart., quem fasti Romani memoriae S. Franciscæ, Nobilis Matronæ Romanæ, sacrum esse voluerunt.

(x) p. 128. (y) Part. I. epitaph. Augustanor. pag. 2. (z) in Enchirid. c. 48.
(a) Eph. V. 15. (b) 1. Petr. IV. 7.

